

Handläggare: Carina Bessner
Telefon: 08 508 03 341

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Remissvar angående barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner att som svar på remissen överlåta detta utlåtande

Maria Häggblom
stadsdelsdirektör

Cathrine Önnestam
avdelningschef

Bilaga

Remiss om barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar

Sammanfattning

I ärendet föreslår utbildningsdepartementet ändringar i skollagens bestämmelser om bidrag till enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg, till att även gälla andra verksamheter som uppfyller krav på kvalitet och öppenhet. Bidrag ska ges för egna barn i familjedaghem och i annan pedagogisk verksamhet, men endast för lika många barn som andra barn som har tagits emot. Om ett barn deltar i två enskilda verksamheter ska kommunen lämna bidrag till båda verksamheterna.

Straffbestämmelsen föreslås upphöra för den som utan tillstånd driver förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg. Bestämmelser föreslås också om mottagande av barn från annan kommun och en utökad informationsskyldighet om

kommunala och enskilda verksamheter i kommunen. Därutöver föreslås att kommunens skyldighet att anordna allmän förskola utvidgas till att gälla plats i förskola från och med höstterminen det år barnet fyller tre år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola, fritid och funktionshinder. Samverkansgruppen har inte hunnit ta del av ärendet på grund av den korta handläggningstiden under semesterperioden.

Bakgrund

Regeringens sammanhållna förslag till familjepolitisk reform består av frivilligt kommunalt vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus, barnomsorgspeng samt förstärkt pedagogiskt uppdrag för förskolan. I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1) har regeringen aviserat sin avsikt att öka mångfalden i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen genom en större variation av utövare genom ett system med barnomsorgspeng. I denna promemoria lämnas konkreta förslag när det gäller barnomsorgspeng samt allmän förskola för treåringar samt vilka lagändringar som behövs på området.

Enligt förslaget till lagändring ska kommunerna vara skyldiga att godkänna enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg som uppfyller de krav på kvalitet och öppenhet som ställs på motsvarande verksamhet med offentlig huvudman. Något krav på att söka kommunens godkännande bör inte finnas, men godkännandet ska vara en förutsättning för att enskilda verksamheter ska ha rätt till bidrag av offentliga medel för de barn som tas emot. En utvidgning av kommunernas bidragsskyldighet till att även gälla annan pedagogisk verksamhet såsom familjedaghem, flerfamiljslösningar och andra pedagogiska verksamhetsformer i enskild regi förväntas främja en större variation av utövare som uppfyller kvalitetskraven. Pedagogiska verksamhetsformer i nya, idag oprövade former kan tillkomma. Läroplanen och allmänna råd föreslås ligga till grund för kvalitetsbedömningen av enskilda verksamheter. Benämningen på de förskoleverksamheter som inte är förskola bör vara "annan pedagogisk verksamhet". Reglerna om godkännande och rätt till offentligt bidrag ska skapa förutsättningar för konkurrensneutralitet samt vara lätta att förstå, tillämpa och pröva. De styrdokument som för närvarande är vägledande för verksamheten i kommunala familjedaghem - förskolans läroplan och Skolverkets allmänna råd – bör ligga till grund för kvalitetsbedömningen vid prövningen av om enskild

förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i form av annan pedagogisk verksamhet ska godkännas. Lagens bestämmelser om krav på innehåll och kvalitet bör även i fortsättningen vara gemensamma för alla former för bedrivande av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Registerkontroll ska också tillämpas i all enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg som är godkänd av kommunen. Tillämpningen av kraven på exempelvis barngruppernas storlek, lokalernas utformning och personalens utbildning och personalens utbildning eller erfarenhet måste dock ske med utgångspunkt i olika verksamhetsformers skilda förutsättningar.

Enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg i form av annan pedagogisk verksamhet föreslås, för att vara bidragsberättigad, vara öppen för alla barn som ska erbjudas plats i motsvarande kommunala verksamheter. Öppenhetskravet gäller dock inte för barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för den enskilda verksamheten att ta emot eller om den kommun där verksamheten bedrivs medger undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär. I ett flerfamiljssystem där flera föräldrar i olika familjer arbetar blir det möjligt att begränsa verksamheten till barn i familjer som ingår i systemet. Enskild förskoleverksamhet ska få bidrag även för barn vars vårdnadshavare arbetar i verksamheten om minst lika många barn från andra familjer tas emot i verksamheten. Avgifter som enskild huvudman tar ut får inte vara oskäligt höga. Storleken på kommunens bidrag till enskild annan pedagogisk verksamhet bör överensstämma med vad som gäller för enskilda förskolor och fritidshem. Detta innebär att bidrag till enskilda annan pedagogisk verksamhet ska lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet. Om ett barn deltar i två olika bidragsberättigade enskilda verksamheter ska kommunen vara skyldig att lämna bidrag till båda. Kommunen bör därför fastställa ett pengsystem för olika former av verksamheter.

En kommun ska enligt förslaget vara skyldig att, efter önskemål från vårdnadshavarna, ta emot ett barn från en annan kommun i sin förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets förhållanden. I sådana fall ska kommunen ha rätt till ersättning för sina omkostnader från barnets hemkommun.

Hemkommunen ska svara för att barn erbjuds förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg. Detta innebär att barnets hemkommun är skyldig att lämna bidrag till bidragsberättigad enskild verksamhet oavsett i vilken kommun den ligger. Om en kommun tar emot ett barn från en annan kommun i sin

förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorgsverksamhet föreslås hemkommunen vara skyldig att utge bidrag till den mottagande kommunen.

Enligt förslaget till lagändring ska kommunernas informationsskyldighet utökas till att gälla alla former av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i kommunen. Informationen ska också avse möjligheten att driva enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg med bidrag.

Kommunens skyldighet att anordna allmän förskola ska enligt förslaget utvidgas till att gälla plats i förskola från och med höstterminen det år barnet fyller tre år. Det pedagogiska uppdraget för förskolan i läroplanen samt kunskapen om förskolans betydelse för det fortsatta lärandet i skolan motiverar en utbyggnad av allmän förskola även för treåringar. Allmän förskola ska omfatta minst 525 timmar om året, vara avgiftsfri, tillgänglig för alla barn i den aktuella åldersgruppen samt likvärdig. Verksamheten ska vara obligatorisk för kommunen att anordna, men frivillig för barnen att delta i. I likhet med allmän förskola för fyra- och femåringar bör verksamheten för treåringar präglas av en helhetssyn, bygga på barnets förutsättningar och behov, sätt att utvecklas och kunskaper om hur barn lär i dessa åldrar. Det pedagogiska uppdraget i förskolan ska stärkas. Därigenom kommer även avgiftsfri allmän förskola få en större betydelse. Bestämmelsen om "oskäligt dröjsmål" som är en varseltid på tre månader kommer inte att gälla för allmän förskola, eftersom kommunen är skyldig att erbjuda denna verksamhet från höstterminen det år barnet fyller tre år till dess de börjar skolan.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen lämnar inga synpunkter om skolbarnsomsorgen med anledning av att den organisatoriskt tillhör stadens utbildningsförvaltning.

Förvaltningen är positiv till att alla kommunala och enskilda verksamheter ska ha samma krav på kvalitet, där läroplanen och allmänna råd ska vara vägledande, samt vara öppna för alla barn. Förskolans uppdrag är att lägga grunden för ett livslångt lärande. Barnen ska erbjudas en trygg miljö som lockar till lek och aktivitet, verksamheten ska inspirera barnen till att utforska världen. Pedagogerna ska se varje barns möjligheter och skapa goda relationer och samspel med varje barn, barngruppen och barnens föräldrar.

Förvaltningen är positiv till införandet av förskolepeng för både enskilda och kommunala förskolor och familjedaghem men ser vissa risker med att föra in begreppet annan pedagogisk verksamhet, och jämföra den verksamhetsformen

med de idag etablerade verksamheterna där läroplan och allmänna råd ligger till grund. Ibland kan barnens behov av en väl tillrättalagd pedagogisk miljö inte helt förenas med föräldrars behov av barnomsorg på exempelvis obekväm arbetstid. Verksamheten inom förskolorna är uppbyggd på ett sådant sätt att heldagsomsorg är att föredra ur ett pedagogiskt perspektiv. Idag finns möjlighet att kombinera olika alternativ inom förskoleverksamheten. Om schablonen ska delas mellan fler olika former av omsorgsmodeller är det viktigt att ta ställning till de konsekvenser som detta kan ha för barnen och den pedagogiska verksamheten. Några barn är mer sårbara än andra och har behov av en förutsägbar miljö med varaktiga kontakter och aktiviteter med kamrater och vuxna. Förvaltningen instämmer med förslaget om att reglerna om godkännande för rätt till offentligt bidrag måste ha en tydlig utformning för att säkerställa att innehållet, kvaliteten och kraven är uppfyllda enligt samma bedömning oavsett om de olika verksamheterna drivs i kommunal eller enskild regi.

Enligt förslaget ska en kommun vara skyldig att ta emot barn, efter föräldrars önskemål, från annan kommun om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets förhållanden. Förvaltningen vill lyfta fram att detta kan bli kostnadsdrivande för kommuner som har en långsiktig planering för särskilda verksamheter utifrån kända behov, men som med kort varsel riskerar tomma platser om barnen blir mottagna i grannkommunen.

Förvaltningen är positiv till att allmän förskola utvidgas till att gälla från höstterminens start det år barnet fyller tre år, vilket redan tillämpas av stadsdelen. En väl tillrättalagd pedagogisk miljö där barnets språk, kreativitet och nyfikenhet utvecklas tillsammans med andra, främjar barns utvecklings- och lärandeprocess och blir en god grund för barnets livslånga lärande.